

PROLOGS

– *HABEMUS PAPAM!* – Mums ir pāvests!

Kad monsinjors Džanfranko Tamberlāni, kardinālprotodiakons un apustuliskās signatūras* priekšsēdētājs, no Vatikāna bazilikas balkona izrunāja šos svinīgos vārdus mikrofonā, daudztūkstošgalvainais pūlis uzelpoja. No visām pasaules daļām uz Romas konklāvu** atceļojušie ticīgie, cieši spiezdami cits pie cita, spītējot smidzinošajam lietum, bija cietušie Sv. Pētera laukumā un beidzot sagaidījuši. Cilvēkus bija šurp atvilinājuši biezie, baltie dūmi, kas pirms nepilnas stundas sāka kāpt augšup no mazā Siksta kapelas skursteņa. Tur, majestātiski virs galvām slidošo, mirdzošajās Mikelandželo griestu freskās redzamo tēlu neievēroti, trīs balsu skaitīšanai izlozētie kardināli atbilstoši priekšrakstiem bija pāvesta mājas kapelas vecajā krāsni sadedzinājuši anonimos vēlēšanu biļetenus un visus vēlēšanu sapulces pierakstus. Kopā ar stieni, kura ķīmiskais sastāvs piešķīra dūmiem nepārprotamo baltumu.

Iziedams balkonā, vecais kardināls Tamberlāni uz dažām sekundēm kļuva par Romas un visas kristīgās pasaules ievērojamāko cilvēku.

* Apustuliskā signatūra – Vatikāna augstākā tiesu palāta, kuras jurisdikcijā ir visa katoļu baznīca. *Autora piez.*

** Konklāvs – Kardinālu kolēģijas, kas ievēl pāvestu, sapulce un telpa, kurā šis vēlēšanas notiek. *Autora piez.*

Svētā Pētera laukumā un miljonu teleekrānu priekšā ne tikai Romas katoļu ticības kristieši vien ar aizturētu elpu gaidīja, kad beidzot parādīsies kalpošanas stāža ziņā vecākais diakons no visiem kardināliem, kuram pienācās pasludināt vēlēšanu rezultātus. Par spīti visiem drūmajiem pareģojumiem, ka līdz ar pēdējā pāvesta nāvi, kurš nomira tieši Lielajā Piektdienā, pienācis pāvestības, Romas katoļu baznīcas un visas cilvēces gals, konklāvā sapulcējušies kardināli bija vienojušies un nosaukuši viņa pēcnieku amatā.

To apliecināja baltie dūmi.

– *Habemus papam!*

Tūkstošbalsīgie čuksti un bubināšana Sv. Pētera laukumā eksplodēja gigantiskā gaviļu saucienā. Šķita, ka notrīc pat vecais ēģiptiešu obelisks, kas pūļa vidū stiepās pret duļķainajām aprīļa debesīm, un svēto figūras uz kolonādēm, kas ietvēra laukumu.

Uz balkona drūzmējās aizvien vairāk *porporati* – «purpuroto», kā tauta koši sarkanvioleto sutanu deļ mēdza dēvēt kardinālus. Tiesa, pašreiz tie nebija tērti mirdzošajā purpurā, bet gan melnos talāros, kā to prasīja sedisvakances, pāvesta neesamības starplaika, noteikumi. Tikai platās lentes un galvassegas bija saglabājušas kardinālu godības krāsu. Šobrīd gan – lai viņi būtu melni vai sarkani – Svētās Romas baznīcas augstākie pārstāvji neinteresēja ticīgos ne mazākā mērā. Neskaitāmi acu pāri pārmeklēja burzmu uz balkona, cenšoties ieraudzīt vīru baltā sutanā, nevainības un šķistības, nelauztas gaismas un absolūtas patiesības krāsā – pāvesta krāsā.

Uz mirkli vēribu piesaistīja svinīgs, bungu rīboņas pavadīts uznāciens Vatikāna bazilikas priekšā. Šveiciešu gvarde, kas jau piecus gadsimtus pildīja Svētā Tēva apsardzes pienākumus, par godu jaunievēlētajam virsganam bija ģērbusies savos Mediči dzimtas zildzelten-sarkanajos parādes mundieros. Parasti šis greznais, senatnīgais ietērpis, kuru papildināja spoži melnās, ar spalvu pušķiem rotātās ķiveres un garās āvas, bija vislielākā tūristu atrakcija, bet šajā dienā arī tas nespēja necik ilgi piesaistīt pūļa uzmanību.

Starp melnajām un sarkanajām kardinālu krāsām pazibēja baltas sutas stūris. Katrs, kurš spēja to saskatīt, saprata, ka tur, vēl sargāts no publikas acīm, stāv jaunais pāvests.

Kardināls Tamberlāni izpleta rokas, aicinot saglabāt mieru, un atkārtoja:

– Mums ir pāvests: kardināls Žans Pjērs Gardjēns...

Viņš tik tikko bija izrunājis šo vārdu, kad, neraugoties uz jaudīgo skaļruņa iekārtu, viņa balsi pārmāca jauns puļa sauciens. Nebūt ne visi uzgavilēja. Daudzi mulsumā prašāja, vai pareizi saklausījuši vārdu un kas vispār ir šis kardināls Gardjēns. Arī simti šeit sapulcējušos reporteru steidzīgi šķīrstīja savus sarakstus, kuros bija uzskaitīti *papabili*, visticamākie kandidāti uz Pētera pēcnieka amatu. Veltīgi. Konklāvs vēl nebija sācies, kad pieredzējušie Vatikāna korespondenti jau salīdzināja pašu sastādītos kandidātu sarakstus ar kolēģu veidotajiem, rūpīgi izziņot vārdus, kas sastopami visbiežāk. Kardināls Gardjēns tomēr netika pieskaitīts favorītiem.

Viņš bija atrodams tikai visu pāvesta vēlēšanās piedalījušos kardinālu sarakstā: Žans Pjērs Gardjēns, francūzis, piecdesmit astoņus gadus vecs, Kristiešu vienotības veicināšanas padomes prezidents un pirms tam Marseļas arhibīskaps. Apgādājušies ar šo trūcīgo informāciju, dzīvajā ēterā raidošie korespondenti runāja mikrofonos, savukārt pārējie reportieri ķēra mobilos tālruņus, lai sniegtu ziņojumus. Vienā mirkli tie rutinēti izveidoja no jaunuma sensāciju: atkal par pāvestu ievēlēts neitālietis, augstajam amatam visai jauns cilvēks un turklāt krass autsai- ders!

Notikušo varēja izskaidrot tikai tādējādi, ka konklāvs bija ieildzis. Balsttiesīgie – visi kardināli, kas bija jaunāki par astoņdesmit gadiem, – sanāca kopā pirms deviņām dienām, lai vienotos par mirušā virsgana pēcnieku, kura apstiprināšanai vajadzēja divas trešdaļas visu balsu plus vēl vienu. Balsošana notika Siksta kapelā, bet pārējo laiku viņi aizvadīja ne mazāk stingri no ārpusaules šķirtajā Sv. Martas mītnē, otrpus Sv. Pētera katedrālei. Bija pieļaujamas četras vēlēšanu kārtas dienā, un, apliecinot, ka vienošanās nav panākta, četras reizes no skursteņa pacēlās melni dūmi – tā notika pirmajā, otrajā un arī trešajā dienā. Cetur- tajā dienā neviens ziņkārī nepētīja debesis virs Siksta kapelas; atbilstoši konklāva priekšrakstiem šī diena bija paredzēta lūgšanām un vispirms jau kardinālu savstarpējām pārrunām. Nākamajās trīs dienās atkal ik dienu notika četras balsošanas, un vēl divpadsmit reizes Mūžīgās pil-

sētas debesis kāpa melni dūmi. Atkal brīvdiena deva laiku spriedelē- jumiem. Prese pieņēma, ka konservatīvais un liberālais spārs nespēj vienoties par kopīgu kandidatūru. Tagad, kad par jauno pontifeksu bija ievēlēts krass autsai- ders, šāds minējums šķita apstiprinājies. Abas no- metnes bija izlēmušas labāk balsot par neievērojamu un, kā tās cerēja, viegli ietekmējamu trešo, nevis ievēlēt pretējam spārnā tikamū kan- didātu.

Bet kardinālprotodiakons jau sagādāja nākamo sensāciju, paziņo- dams:

– ...kurš pieņēmis Kustosa vārdu.

Kustoss?

Bija gaidījuši visu. Jaunu Klementu, Benediktu, Piju vai Gregoru. Kārtējo Leonu, Pāvilu vai Jāni. Arī dubultvārdu, kādu pirmais sev izvē- lējās Albino Lučjāni un tad arī viņa pēcnieks Karols Vojtila, kļūdami attiecīgi par Jāni Pāvilu I un Jāni Pāvilu II.

Atkal žurnālistu pirksti aizslidēja pa sarakstu rindām vai naski uz- sita vārdu uz klaviatūras, meklējot to savu piezīmju datoru atmiņā. Ne- viens Kustoss tur nebija atrodams, un reportieri jau ņemās spriedelēt par šā vārda nozīmi latīņu valodā: sargs, glabātājs, uzraugs...

Pāvests Kustoss negaidīja, kad tie būs beiguši savu uzskaitījumu. Viņš nostājās vietā, kur tikko stāvēja Tamberlāni, pie pašām balkona margām, un tūkstotis kameru kāri notēmēja objektīvus uz vīrieti baltā. Jaunavīgā, pāvesta galma skrodera Gamareli izgatavotā sutana ļāva tikai noģist trausli veidota ķermeņa aprises. Pirms katrām pāvesta vēlē- šanām Gamareli šūdināja trīs sutas: mazu, vidēju un lielu. Jaunajam pontifeksam arī vidējā bija gana liela.

Šaurās acis ar ziņkārī un neticību vērās lejup uz gavilējošo pūli, bet tās nelūkojās no augšas. Tas bija skatiens, kurā paudās biklums pret amatu, ko viņam uzticējuši pārējie kardināli un, kā bija pieņemts runāt, pats Dievs. Bet reizē tas bija stingrs un atbildīgs skatiens. Teju vai katrs no milzīgā puļa pēcāk varētu sacīt, ka jaunais virsgans ir personiski ieskatījies dziļi viņam acīs, ieskatījies dvēselē.

Kad Kustoss sāka dot svētību *Urbi et Orbi* Romai un visai zemes- lodei, vētrainās gaviles nomainīja klusa aizgrābtība. Ticīgo acis lipa pie pāvesta lūpām, it kā prelāts Žans Pjērs Gardjēns, pārņemot Pētera

mantojumu, būtu ne tikai kļuvis par Dieva vietnieku virs zemes, bet viņu pašu būtu skārusi dievišķā dvaša. Visiem drīz kļuva skaidrs, ka šis pāvests ir gluži īpašs cilvēks.

Jo vairāk tobrīd, kad viņa svētībai sekoja uzruna – nevis iepriekš sagatavota runa, bet spontāni no sirds dziļumiem plūstoši vārdi. Atklāti, neparasti vārdi, kas sarauca pieri grumbās dažam pieredzējušam Vatikāna korespondentam un it īpaši kardināliem uz balkona. Ja kāds tika domājis, ka līdz ar jauno pāvestu Vatikānā atgriezīsies vecais miers un kārtība, tad tagad tas jutās rupji pievilts. Izskatījās, ka Kustoss gādās, lai Svētajā Krēslā un visā pasaules baznīcā sāktu pūst jauni vēji.

Bet tobrīd neviens vēl nenojauta, ka ārkārtējiem vārdiem drīz sekos ārkārtēji notikumi. Tādi notikumi, kas satricinās Vatikānu un visu kristietību līdz pamatu pamatiem.

1

CETURTDIENA, 30. APRĪLIS

Mākoņi sabiezina vakara mijkrēslī; šķita, ka nakts iestājas agrāk. Heinrihs Rosins saspringti vēroja šauro braucamjoslu, kuru no tumsas izrāva starmešu gaismas šķēpi. Viņš piesardzīgi vadīja «Lancia» pa grants ceļu, vienīgo caurbrauktuvi pie būvlaukuma. Turpat līdzās labajā pusē rēgojās bezdibenis. Kad čirkstošā skaņa zem riepām aplusa un mašīna atsāka rīpot pa kalnu ceļa asfaltu, viņš uzelpoja.

Gar kreiso ceļmalu stiepās tumšs mežs, un tumša starp kokiem vīdēja vecā baznīca. Nevienā logā nebija gaismas, viņš gandrīz vai pabrauca garām. Kad starmešu gaisma pārslidēja pār izdēdējušo mūri, uzmācās šaubas, vai meklētais vīrs šeit patiešām būs atrodams. Pa pusei sagrūvusī celtne neizskatījās pēc tādas, kura dod pajauti cilvēcisķai būtnei.

Rosins izslēdza gaismas un motoru, atgrūda mašīnas durvis un pāsniedzās pēc kārbas, kas gulēja uz pakalējā sēdekļa. Tad tomēr saminstinājās un, vērodams vienkāršo, neizgreznoto kastīti, aizdomājās, vai rikoķas pareizi. Jaunais pāvests bija saļodzījis visu viņa pasaules skatījumu, vēl vairāk – to apgāzis. Viņš gribēja atgriezt Svēto Tēvu, bet pāvests Kustoss bija neparasts vīrs, ļoti neparasts. Garās sarunās pāvests bija pārliecinājies, ka tieši viņš, Heinrihs Rosins, staigā aplamu ceļu.

Izlēmis nostāties Svētā Tēva pusē, viņš bija nācis arī pie atziņas, ka kārbai vajadzīga droša glabātuve. Tomēr tagad nebija viegli uzticēt ilgi sargāto noslēpumu citam.

Viņš uzpurināja sevi, izkāpa no mašīnas un lēnām devās uz baznīcu. Tās piebūves izskatījās tikpat drūmas un noraidošas kā pati vecā pamatceltne. Dieva pamesta vieta. Viņš stāvēja baznīcas priekšā un meklējot vērās apkārt, kad viņu iztrūcināja aizsmakusi balss.

– Tas esat jūs, brāli Heinrih?

Balss atskanēja no kreisās puses. Rosins pagriezās. Starp divām garenām ēkām pacēlās cilvēka stāvs, tik tumšs, it kā gribētu saplūst ar nakti.

Viņš bija pazinis balsi. Piegājis tuvāk, viņš pazina arī seju, lai gan tā bija ļoti mainījusies. Āda apspīlēja kaulus tik cieši kā mironģalvai, kas, posdamās spoku stundai, ir centusies kaut cik atveidot cilvēka vaibstus. Melnā sutana bija saglabājusies no dienām, kad tās valkātājs vēl bija stiprs vīrs; tagad tā bija kļuvusi daudz par platu. Garīdznieka acis slēpās aiz biežiem brīļļu stīkliem kā aizsargvalņiem.

– Jūs neizskatāties labi, monsinjor. Veselība klibo? Esat sasirdzis?

– Tikai dvēselē. Iemeslu jums vajadzētu zināt, brāli Heinrih, vai vismaz nojaust. Es mērdēju miesu, cerot, ka atveselosies dvēsele, – viņa lūpu kaktiņa ietrisēšanās laikam nozīmēja pūles pasmaidīt. – Dievs man nav piedevis? Jūs esat nācis, lai darītu manām ciešanām galu?

– Kā to saprast, monsinjor?

– Pietiks ar uzrunu «pāter», es vairs neesmu beneficiāts. Ja formalitātēm vispār vēl ir kāda nozīme, – garīdznieks nopūtās. – Kā saprast? Es jautāju, vai esat ieradies ordeņa uzdevumā, vai tas ir atsūtījis jūs sodīt atkritēju, to aplusināt?

Atguvies no pārsteiguma, Rosins atbildēja:

– Aplusināt? Gluži pretēji, pāter, man vajadzīga jūsu palīdzība.

Viņam vajadzēja vēl pierast, ka garīdznieks tagad ir uzrunājams vienkārši par «pāteru»; pārāk ilgi viņš bija to pazinis kā «monsinjoru», kā savu biktstēvu Vatikānā.

Pāters icaicināja viņu kādā piebūvē, mazā, trūcīgā telpā un iededza sveci. Drebošās liesmiņas gaismā, kas atspoguļojās viņa brīļļu stīklos, izdīlusī seja izskatījās vēl rēgaināka.

– Mani šurp atvedis noslēpums, lielāks par visiem, kādus jebkad es jums esmu uzticējis, – meklēdams pareizos vārdus, Rosins gausi iesāka. – Lai gan vairs neesat mans biktstēvs, man tomēr nāksies lūgt jūsu klusēšanu, ne mazāk kā...

– Varat uz mani paļauties, brāli Heinrih, ja drīkstu jūs šādi vēl dēvēt. Es gan esmu novērsies no ordeņa un nezinu, vai jūs ar savu rūpi nākat pie istā.

– Tieši tāpēc jūs uzmeklēju, pāter. Arī es esmu novērsies no ordeņa. Ordenis gan to vēl nezina, es vismaz ceru. Bet kad uzzinās, šai mantai būs drošāk atrasties ārpus Vatikāna.

Rosins pastūma uz mazā galdiņa nolikto kārbu tuvāk garīdzniekam, kurš pat negrasījās tai pieskarties. Tad viņš izvilka no bikšu kabatas mazu atslēdziņu un nolika to uz kārbas.

– Par kastes saturu, pāter, neko neteikšu, bet gribu brīdināt – ja būsiet ar mieru ielaisties ar mani un uzglabāt kārbu, tas var jūs apdraudēt.

Garīdznieks vēroja kārbu ar nedaudz šokētu skatienu, it kā visa šī lieta raisītu viņā nepatiku.

– Kam man tā atslēga?

– Ja kaut kāda iemesla dēļ, lai kāds tas būtu, es nevarēju šo kārbu atkal paņemt pie sevis, jums nāksies izlemt, ko ar to iesākt. Ja uzskatīsi, ka jums jāzina tās saturs, izmantojiet šo atslēgu.

Pāters pakratīja galvu.

– Es negribu zināt, kas tur iekšā. Jau tā zinu pārāk daudz tāda, kas nomāc man dvēseli. Tolaik, kad sāku aptvert ordeņa noslēpumus, es atradu ceļu uz kapelu.

– Uz kapelu?

– Uz pazemes kapelu. To ieraudzījis, es sapratu, ka visas tās baumas par Dieva Dēlu nav tikai baumas. Pat ja es neapjēdzu visu, tad tik daudz gan atskārtu, ka ordenis staigā tumšus ceļus. Es pazinu sanāksmes vadoni pēc balss.

Rosins sarauca uzacis.

– Ja viņš to zinātu, jūs vairs nebūtu starp dzīvajiem, pāter.

– Es zinu. Varbūt arī tādēļ pametu Vatikānu. Tāpēc, ka esmu glēvs. Bet visu laiku esmu sev iestāstījis, ka aizgāju šajos kalnos, jo ilgāk vairs negribēju atbalstīt ordeni.